

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 31 maja 2022 r.

Wnioskodawca J. S. wniósł o przyjęcie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po D. S. zmarłej dnia 7 czerwca 2021 roku w H. (Niemcy), stale zamieszkałej w G., o zatwierdzenie tego oświadczenia oraz o przyjęcie od wnioskodawcy oświadczenia o odrzuceniu spadku po D. S.. Wnioskodawca wskazał, iż jest jedynym spadkobiercą po zmarłej matce D. S., która w chwili śmierci pozostawała wdową. D. S. zamieszkiwała w G. przy ul. (...). Spadkodawczyni przed śmiercią leczyła się na zaawansowaną cukrzycę, a wnioskodawca starał się w miarę możliwości sprawować opiekę nad chorą matką. Wnioskodawca w celach zarobkowych wyjeżdżał do Niemiec, gdzie D. S. postanowiła przyjechać by odwiedzić syna. Podczas pobytu w Niemczech stan zdrowia spadkodawczyni pogorszył się i tam zmarła.

Po przesłuchaniu wnioskodawcy J. S. w dniu 15 kwietnia 2022 r., Sąd ustalił, iż ostatnim miejscem zwykłego pobytu przed śmiercią spadkodawczyni D. S. były Niemcy.

Wnioskodawca J. S. w swoich zeznaniach bowiem wskazał, że spadkodawczyni zanim przyjechała do niego do Niemiec, to wynajmowała mieszkanie w G. przy ul. (...). Przyjechała do wnioskodawcy wakacyjnie, żeby odpocząć, żeby z nim się zobaczyć , ponieważ wcześniej matka z synem nie utrzymywali kontaktu przez długie lata. Potem z upływem czasu i jej pobytu u wnioskodawcy w H. zaczęła jej doskwierać cukrzyca, zaczęła się gorzej czuć i wspólnie podjęli decyzję, że dopóki nie wyzdrowieje będzie mieszkać u wnioskodawcy. Mieszkała z synem nieprzerwanie w H. przez następne 5-6 lat, aż do śmierci. Jej centrum życiowe znajdowało się na terenie Niemiec. Spadkodawczyni nie miała już w Polsce żadnego majątku ani mieszkania. Przez ostatnie lata była na utrzymaniu wnioskodawcy, ale w Polsce otrzymywała emeryturę po mężu, która wpływała na jej rachunek bankowy w Banku (...) S.A.

Po około dwóch latach pobytu u syna- spadkodawczyni doznała udaru, w związku z tym później wymagała już stałej opieki wnioskodawcy. Poruszała się po domu na wózku, ale miała problemy z podstawowymi domowymi czynnościami.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż zgodnie z art. 1099 § 1 zd. 1 k.p.c. brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. Jurysdykcja krajowa jako negatywna przesłanka procesowa definiowana jest jako ogólna właściwość sądu danego państwa do rozstrzygania i rozpatrywania spraw cywilnych.

Sąd miał na uwadze, iż zgodnie z art. 1108 § 1 i 2 k.p.c. do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Podkreślić jednakże należy, że w sprawach spadkowych o charakterze transgranicznym, w relacjach z państwami Unii Europejskiej, podstawy jurysdykcji wyznaczają przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr (...) z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L Nr 201, s. 107 ze zm.). Zatem rozporządzenie to reguluje zasady jurysdykcji w sprawach spadkowych, czyli zasady według których ustala się, sądy którego państwa członkowskiego Unii Europejskiej są właściwe do załatwienia danej sprawy. Co istotne ww. rozporządzenie stosuje się do spraw spadkowych osób, które zmarły w dniu lub po 17 sierpnia 2015 r. Spadkodawczyni D. S. zmarła w dniu 7 czerwca 2021 r., zatem do niniejszej sprawy mają zastosowanie przepisy rozporządzenia nr 650/2012.

Zgodnie z art. 4 tego rozporządzenia jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku ma sąd państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.Art.

4 wskazanego rozporządzenia jest podstawą ustalenia jurysdykcji w stosunku do spadkodawcy. Inne przepisy wskazanego rozporządzenia, czy też kodeksu postępowania cywilnego wchodzi w grę jedynie wtedy, gdy art. 4 nie znajdzie zastosowania.

Sąd miał na uwadze okoliczność podnoszoną przez wnioskodawcę wyrażoną w piśmie z 22.04.2022r., a mianowicie iż spadkodawczyni przez całe swoje życie była związana w sposób szczególny z Polską, ponieważ wszelkie jej sprawy zarówno osobiste jak i zawodowe były związane z Polską, a zatem miejscem zamieszkania spadkodawczyni był G. i sądem właściwym do orzekania niniejszej sprawy winien być sąd polski.

W ocenie Sądu, nie sposób zgodzić się z tą argumentacją, bowiem Sąd ustalając jurysdykcję krajową miał na uwadze ogólną przesłankę wynikającą z art. 4 rozporządzenia tj. ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawczyni. W związku z powyższym Sąd dokonał ogólnej oceny okoliczności życia zmarłej w latach poprzedzających jej śmierć i w chwili jej śmierci, uwzględniając wszystkie istotne elementy faktyczne, w szczególności czas trwania i ciągłość obecności spadkodawczyni w danym państwie oraz warunki i powody tej obecności. I tak w oparciu o zeznania złożone przez wnioskodawcę J. S. Sąd ustalił, iż spadkodawczyni D. S. na terenie Niemiec przebywała nieprzerwanie ostatnie 5-6 lat, tam również znajdowało się jej centrum życiowe, wobec czego Sąd nie miał wątpliwości, że miejsce zwykłego pobytu spadkodawczyni w chwili śmierci było w H. w Niemczech.

Sąd miał również na uwadze argumentację wnioskodawcy stricte związaną z „regułą korekcyjną”, zwaną „klauzulą ściślejszego związku” wyrażoną w art. 21 ust. 2 rozporządzenia, który stanowi, iż w przypadku gdy wyjątkowo, ze wszystkich okoliczności sprawy jasno wynika, że w chwili śmierci zmarły był w sposób oczywisty bliżej związany z państwem innym niż państwo, którego prawo byłoby właściwe na mocy ust. 1, prawem właściwym dla dziedziczenia jest prawo tego innego państwa. Zaznaczyć należy, iż reguła korekcyjna ma w rozpatrywanych przypadkach wyłączać właściwość prawa ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy na rzecz prawa państwa, z którym spadkodawca był mocniej związany. Prawo ustalone jako właściwe przy zastosowaniu reguły korekcyjnej z art. 21 ust. 2 r.s. jest wyłącznie prawem merytorycznym. Zdaniem Sądu podnoszona argumentacja w kontekście całokształtu okoliczności niniejszej sprawy, nie może przemawiać za uznaniem, iż sądem właściwym do orzekania w tej sprawie jest sąd polski, w tym tut. Sąd. Zwłaszcza, iż przywołany art. 21 ust. 2 rozporządzenia, określa prawo właściwe dla dziedziczenia, nie ustala natomiast jurysdykcji krajowej tj. sądu właściwego do orzekania tej sprawy.

Skoro zatem miejscem zwykłego pobytu spadkodawczyni w chwili śmierci były Niemcy, to w tej sytuacji zdaniem Sądu nie ma znaczenia również, czy spadkodawczyni nosiła się z zamiarem powrotu do G. z powodów rodzinnych. Godzi się również nadmienić, że przepisy rozporządzenia 650/2012 mają charakter uniwersalny w tym sensie, że wyłączają stosowanie łączników jurysdykcyjnych przewidzianych w prawie krajowym.

Mając na uwadze, iż miejscem zwykłego pobytu spadkodawczyni w chwili śmierci były Niemcy, w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku, jak również każdy inny sąd na terenie Rzeczypospolitej Polskiej nie ma jurysdykcji krajowej do rozstrzygnięcia tej sprawy, natomiast jurysdykcję w niniejszej sprawie ma właściwy sąd w Niemczech.

W myśl przepisu art. 1099 § 1 zd. 2 i § 2 k.p.c. sąd odrzuca wniosek w razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej. Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania. W tych warunkach, Sąd z urzędu uwzględnił wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej w postaci braku jurysdykcji krajowej i na podstawie art. 1099 § 1 k.p.c. postanowił, jak w sentencji postanowienia.

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować w repertorium Ns oraz kontrolce terminowego sporządzania uzasadnień;
2. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy (przez Portal);
3. Akta przedłożyć z wpływem lub po 10.08.2022r. z wydrukiem z portalu.

G., dnia 13.07.2022r. Sędzia Elżbieta Gąsiorowska